

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 26/02-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. júna 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Alexandra Bröstla o sťažnosti O. B., bytom K., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia jeho základného práva na informácie a základného práva na slobodné vyhľadávanie a rozširovanie informácií, priznaných podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky opatrením príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky vykonaným v sídle Okresného súdu Košice II na základe pokynu Okresného súdu Košice II pred začatím pojednávania vo veci sp. zn. 29 C 500/97 nariadeným na 23. október 2001 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo O. B. na slobodné vyhľadávanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky opatrením príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky vykonaným 23. októbra 2001 v sídle Okresného súdu Košice II pred začatím pojednávania vo veci sp. zn. 29 C 500/97 na základe pokynu Okresného súdu Košice II porušené bolo.

2. O. B. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie vo výške 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Zbor väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Zbor väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky j e p o v i n n ý nahradiť O. B. trovy konania vo výške 4 600 Sk (slovom štyritisícšesťsto slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet advokátky JUDr. I. R., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 27. decembra 2001 doručené podanie O. B. (ďalej len „sťažovateľ“), bytom K., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., označené ako „Sťažnosť podľa článku 127 Ústavy Slovenskej republiky“.

Sťažovateľ vo svojom podaní uviedol:

„Som účastníkom konania vedeného na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 29 C 500/97. V tomto konaní mám postavenie navrhovateľa. Predmetom konania je môj nárok na ochranu osobnosti. Vo veci bolo Okresným súdom Košice II rozhodnuté rozsudkom sp. zn. 29 C 500/97 zo dňa 13. 4. 1999, ktorým tento súd moju žalobu zamietol.

Uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 13 Co 370/99 z 22. februára 2000 bolo toto rozhodnutie súdu I. stupňa zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

Po zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu, súd I. stupňa nariadil tri pojednávania a to na deň 23. 11. 2000. Toto pojednávanie som žiadal odročiť z toho dôvodu, že v ten istý deň som sa mal zúčastniť na výročnej pracovnej porade. Súd mojej žiadosti o odročenie pojednávania vyhovel a ďalšie pojednávanie nariadil na deň 7. 6. 2001. Toto pojednávanie sa uskutočnilo. Už v priebehu konania pred súdom I. stupňa, ktoré predchádzalo jeho zamietajúcejmu rozsudku, som mal vážne výhrady voči spôsobu, ktorým JUDr. V. K., sudkyňa, ktorej bola vec pridelená, viedla pojednávania. Opakovane som sa musel dožadovať správnej protokolácie z prednesov účastníkov a vo veci vypočúvaných svedkov. Postup samosudkyne sa nezmenil ani po zrušujúcom uznesení Krajského súdu v Košiciach.

Naopak, na pojednávaní dňa 7. 6. 2001 komentovala vykonávané dokazovanie spôsobom, z ktorého je zrejmé, že napriek tomu, že dokazovanie nebolo skončené, jej názor o skutkovom stave je nemenný a nemôžu ho ovplyvniť žiadne ďalšie dôkazy, ktoré vykonáva len z dôvodu, že je viazaná právnym názorom odvolacieho súdu. Moja právna zástupkyňa sa znovu musela dožadovať správnej protokolácie výpovedí svedkov. Na tieto námietky samosudkyňa kládla svedkom opakovane tie isté otázky, so zjavným cieľom dosiahnuť, aby ich výpoveď nevyznela v môj prospech. Takýto priebeh pojednávania zo zápisnice zo dňa 7. 6. 2001 nevyplýva.

Vzhľadom na všetky uvedené okolnosti som sa rozhodol, že z pojednávania zo dňa 23. 10. 2001 si zhotovím zvukový záznam. Pre tento účel som dňa 23. 10. 2001 priniesol so sebou diktafón. Už pri vstupe do budovy súdu mi bol tento prístroj príslušníkom justičnej stráže odňatý a to na priamy pokyn samosudkyne JUDr. V. K. U tejto príslušník justičnej stráže telefonicky zisťoval, či môžem so sebou priniesť na pojednávanie diktafón.

Po začatí pojednávania bola táto skutočnosť prednesená mojou právnou zástupkyňou s tým, že táto trvala na tom, aby mi bolo umožnené zhotoviť z priebehu pojednávania zvukový záznam. Samosudkyňa JUDr. V. K. bez akéhokoľvek odôvodnenia rozhodla, že zhotovenie zvukového záznamu nepovoľuje. Po tomto opatrení som vzniesol proti sudkyňi námietku zaujatosti, o ktorej doposiaľ nebolo rozhodnuté.

... Sudkyňa Okresného súdu... napriek výslovne prejavenej vôli mňa, účastníka konania, urobila opatrenie, ktorým mi zhotovenie zvukového záznamu znemožnila.

... Právo osoby zúčastnenej na súdnom pojednávaní zhotovovať si z priebehu tohto pojednávania zvukový záznam sa vzťahuje, podľa môjho názoru, nielen na osoby zúčastnené na tomto pojednávaní ako na verejnosť, ale aj na účastníkov konania. Ústava ani žiadny iný právny predpis nevyklučuje z práva prijímať informácie z pojednávania súdu zhotovovaním zvukového záznamu účastníka konania. Podotýkam, že pojednávanie v mojej právnej veci je verejné. ...

V súlade s článkom 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky teda žiadam, aby ústavný súd rozhodol o mojej sťažnosti takto:

1. Právo navrhovateľa na informácie a ich slobodné vyhľadávanie a rozširovanie, priznané článkom 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo opatrením Okresného

súdu Košice II, ktorým mu bolo znemožnené zhotoviť zvukový záznam z pojednávania dňa 23. 10. 2001 vo veci sp. zn. 29 C 500/97, porušené.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje opatrenie Okresného súdu Košice II zo dňa 23. 10. 2001, ktorým bolo navrhovateľovi znemožnené zhotoviť zvukový záznam z pojednávania vo veci sp. zn. 29 C 500/97.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Košice II pokračovať v porušovaní práva navrhovateľa podľa článku 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva navrhovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 300.000,- Sk. “

Ústavnému súdu bolo 8. marca 2002 doručené „Podanie“ sťažovateľa, ktorého prílohu tvoril opis (fotokópia) zápisnice z pojednávania Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) z 23. októbra 2001.

Ústavný súd je podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Tento článok ústavy vo všeobecnosti zakladá kontinuálnu právomoc ústavného súdu chrániť ústavnosť, predovšetkým základné práva a slobody občanov. Ústavný súd aj v čase zrušenia ustanovení o podnete, a teda v čase neexistencie tzv. nového typu sťažnosti do 1. januára 2002, bol oprávnený a povinný poskytovať ochranu základným právam a slobodám vychádzajúc z čl. 1 a čl. 124 ústavy v spojení s tými článkami ústavy, ktoré upravujú jednotlivé základné práva a slobody.

Podľa obsahu podania sťažovateľa ho ústavný súd posúdil ako podanie, ktoré smeruje k ochrane základných práv a slobôd v období zrušenia ustanovení o podnete a existencie „starej“ sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, t. j. pred 1. januárom 2002 (doručené 27. decembra 2001).

Vzhľadom na to, že ústavný súd po predbežnom prerokovaní podania zistil, že toto podanie v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva na informácie a základného práva na slobodné vyhľadávanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy

spĺňa nálezitosti návrhu na začatie konania podľa § 20 ods. 1 a nasl. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a že nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, uznesením sp. zn. II. ÚS 26/02 z 13. marca 2002 rozhodol o jeho prijatí na ďalšie konanie v tejto časti.

Po prijatí podania sťažovateľa na ďalšie konanie ústavný súd výzvou z 25. marca 2002 požiadal predsedu okresného súdu o vyjadrenie k podaniu v lehote 15 dní od doručenia výzvy a o vyjadrenie ku konaniu ústneho pojednávania. Rovnakú výzvu na vyjadrenie ústavný súd zaslal aj sťažovateľovi.

Sťažovateľ v odpovedi na výzvu z 8. apríla 2002 označenej ako „Žiadosť navrhovateľa podľa § 79a Zákona č. 124/2002, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon Národnej rady SR č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného SR a o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov vo veci sp. zn. II. ÚS 26/02“ (doručenej ústavnému súdu 10. apríla 2002) oznámil ústavnému súdu, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci. Súčasne požiadal ústavný súd „*v súlade s ustanovením § 79a vyššie citovaného zákona ..., aby sa jeho podanie v celom jeho rozsahu zo dňa 27. 12. 2001 posudzovalo ako sťažnosť a aby sa o tomto podaní vo veci ďalej konalo podľa citovaného zákona po nadobudnutí jeho účinnosti.*“

Stanovisko predsedu okresného súdu k podaniu sťažovateľa bolo doručené ústavnému súdu 19. apríla 2002. V tomto stanovisku predseda okresného súdu uviedol:

„Po oboznámení sa s predloženým podaním bolo toto dané na vyjadrenie vo veci sp. zn. 29 C 500/97 konajúcej sudkyňi JUDr. V. K., ktorá k podanej sťažnosti spracovala písomné stanovisko, ktoré Vám v prílohe tohto listu zasielam a na základe ktorého žiadam sťažnosť voči tunajšiemu súdu v celom rozsahu zamietnuť. Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho“.

Konajúca sudkyňa JUDr. V. K. vo svojom vyjadrení okrem iného uviedla:

„... Dňa 23. 10. 2001 asi 15 minút pred začatím pojednávania sa člen justičnej stráže telefonicky pýtal, či povolujem u občana O. B., aby mal na pojednávaní diktafón, ktorý u neho počas prehliadky našli v jeho veciach.

Moje rozhodnutie bolo záporné, čo odôvodňujem nasledovne:

Navrhovateľ poukazuje a odôvodňuje svoju sťažnosť čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy SR (ďalej len ústava).

Uvedený článok je v druhej hlave tretieho oddielu Ústavy, ako politické práva.

Podľa čl. 26 ods. 1 Ústavy, sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 Ústavy, každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.

Tvrdím, že v súdnom konaní ani jedno toto právo navrhovateľovi odopreté nebolo. Vyjadroval sa slobodne, a to slovom aj písmom. Nikým a ničím mu nebolo bránené slobodne vyhľadávať informácie.

Keďže sa jedná o súdne konanie, chcem poukázať na nasledovné:

Podľa článku 46 ods. 1 Ústavy, každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch uvedených zákonom na inom orgáne SR.

Navrhovateľ toto právo využil, a nikým a ničím mu v ňom nebolo bránené.

Podľa článku 1 Ústavného zákona, ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, ako ústavný zákon FZ ČSFR, (ďalej len „Listina“), ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach.

Podľa § 18 O. s. p., účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovné postavenie. Súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

Podľa článku 3 ods. 1 Listiny, základné práva a slobody sa zaručujú všetkým bez rozdielu pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnostnej alebo etnickej menšine, majetku, rodu alebo iného postavenia.

Vychádzajúc z vyššie cit. ustanovení mám za to, že bolo prinajmenšom slušnosťou navrhovateľa, poťažne jeho právnej zástupkyne oznámiť a požiadať súd v určitej lehote pred

uvedeným pojednávaním, že si navrhovateľ chce nahrávať pojednávanie na diktafón, aby súd mohol umožniť, resp. informovať o takejto možnosti a postupe aj druhého účastníka. Navrhovateľ takýto úmysel nemal, a nemal úmysel ani sudkyňa oznámiť a požiadať o súhlas s nahrávaním pojednávania, čo dokazuje tá skutočnosť, že diktafón mal skrytý vo svojich veciach, jeho existenciu neoznámil ani členovi justičnej stráže, ktorý ho našiel pri kontrole.

Na moju otázku pred začatím pojednávania, kedy mienil navrhovateľ oznámiť súdu, že chce nahrávať pojednávanie na diktafón, právna zástupkyňa navrhovateľa uviedla: „Podľa Ústavného súdu, túto skutočnosť nie je potrebné oznámiť súdu“.

Z uvedeného jasne a logicky vyplýva, že pokiaľ by člen justičnej stráže nenašiel pri kontrole u navrhovateľa diktafón, tento by bez oznámenia a povolenia súdu pojednávanie nahrával tajne.

Je takéto konanie v súlade so zásadami rovnosti, slobody a dôstojnosti?

Keďže člen justičnej stráže pri kontrole našiel u navrhovateľa diktafón, majúci na zreteli rovnosť účastníkov, nepovolila som nahrávanie pojednávania diktafónom.

V tomto smere chcem poukázať ešte na ust. § 14 ods. 1 Zákona č. 211/2000 Z. z., o slobodnom prístupe k informáciám, ktorý zákon upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám, a ktorý predpokladá podanie žiadosti o sprístupnenie informácie (§ 14 cit. zákona) a § 17 ods. 1 cit. zákona, ktorú žiadosť povinná osoba vybaví bez zbytočného odkladu, najneskôr do 10 dní odo dňa podania žiadosti. Čiže tento zákon predpokladá, že povinnej osobe bude doručená žiadosť a bude mať možnosť o nej rozhodnúť.

Podľa § 117 ods. 1 O. s. p., pojednávanie vedie predseda senátu, a to tak, aby prispelo k spravodlivému rozhodnutiu, aby splnilo výchovný účel a aby prebiehalo dôstojne a nerušene. Robí vhodné opatrenia, aby zabezpečil splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, dbá pri tom aj na to, aby svedkovia, ktorí dosiaľ neboli vyslúchnutí neboli prítomní na pojednávaní.

Podľa § 116 ods. 2 O. s. p., na zabezpečenie nerušeného priebehu pojednávania súd môže vykonať opatrenia potrebné na usmernenie správania prítomných osôb.

Podľa článku 2 ods. 2 Listiny, štátnu moc možno uplatňovať iba v prípadoch a v medziach ustanovených zákonom, a to spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa článku 2 ods. 2 Listiny, každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Podľa § 34 ods. 3 Zák. č. 385/2000 Z. z., o sudcoch a prísediacich, sudca, ktorý vedie súdne pojednávanie, rozhoduje o tom, či je možné v priebehu pojednávania uskutočňovať obrazové záznamy, obrazové prenosy, alebo zvukové prenosy.

Podľa článku 144 ods. 1 Ústavy, sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí, a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5, a zákonom.

Podľa článku 13 ods. 1 písm. a) Ústavy, povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach, a pri zachovaní základných práv a slobôd.

Z vyššie citovaných ustanovení nevyplýva povinnosť súdu umožniť účastníkom konania nahrávať si pojednávanie na diktafón.

Je právom sudcu rozhodovať o tom, či je možné v priebehu pojednávania uskutočňovať obrazové záznamy, obrazové prenosy, alebo zvukové prenosy. V ust. § 34 ods. 3 Zák. č. 385/2000 Z. z., nie je výslovne uvedený pojem „zvukový záznam“, akým bezpochyby nahrávanie na diktafón je, ale širším a logickým výkladom tohto ustanovenia je možné dospieť k záveru, že keď má sudca rozhodovať o použití obrazového záznamu a prenosu, má právo rozhodovať aj o použití zvukového prenosu. Tento svoj názor opieram aj už o vyššie cit. ustanovenia, najmä § 116 ods. 2 O. s. p. a § 117 ods. 1 O. s. p.

Keďže takáto povinnosť umožniť účastníkovi nahrávať pojednávanie na diktafón nevyplýva zo žiadnych zákonných ust., vyjadrujem svoj názor a presvedčenie, že som neporušila právo navrhovateľa na informácie a ich slobodné vyhľadávanie a rozširovanie, priznané článkom 26 ods. 1 a 2 Ústavy SR.

V závere chcem ešte poukázať na článok 26 ods. 5 Ústavy SR, v zmysle ktorého orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon.

V súdnom konaní tieto podmienky a spôsob je upravený O. s. p., a to konkrétne v ustanovení § 44 ods. 1, podľa ktorého účastníci a ich zástupcovia majú právo nazeráť do súdneho spisu s výnimkou zápisnice o hlasovaní a urobiť si z neho výpisy a odpisy.

Právo na informácie a ich slobodné vyhľadávanie a rozširovanie navrhovateľ využil (žiadosť o odpis zápisnice), toto mu bolo vykonané a skutočnosť, že si toto právo vykladá

iba tým, že neumožnenie nahrávania pojednávania je porušenie jeho práva, považujem za zúžený a nesprávny výklad zákona.

Pokiaľ právna zástupkyňa navrhovateľa poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu, spisová značka 28/96, rešpektujem rozhodnutia Ústavného súdu, ale v závere môjho vyjadrenia zdôrazňujem, že nahrávanie pojednávania navrhovateľom, prostredníctvom diktafónu by nadmerne rušilo priebeh pojednávania, najmä moju sústredenosť pri kladení otázok a pri protokolácii výpovedí svedkov.“

Na výzvu ústavného súdu sťažovateľ podaním označením ako „Oznámenie vo veci sp. zn. II. ÚS 26/02“ doručeným ústavnému súdu 6. marca 2003 k trovám konania uviedol:

„Podľa ustanovenia § 36 ods. 2 Zákona národnej rady SR o organizácii Ústavného súdu SR o konaní pred ním a postavení jeho sudcov – ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi jeho trovy.“

Vzhľadom na predmet konania sa sťažovateľ domnieva, že v jeho prípade je primerané, aby mu ústavný súd v prípade, že jeho sťažnosti vyhovie, priznal trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia.

Vo veci sp. zn. II. ÚS 26/02 na základe výzvy súdu zo dňa 5. 3. 2003, doručenej 6. 3. 2003, vyčíslujem trovy konania v tejto veci takto:

<i>Dátum</i>	<i>Úkon</i>	<i>Odmena</i>
<i>20. 12. 2001</i>	<i>Prevzatie a príprava zastupovania</i>	<i>200,- Sk</i>
<i>27. 12. 2001</i>	<i>Sťažnosť</i>	<i>200,- Sk</i>
<i>08. 04. 2002</i>	<i>Žiadosť</i>	<i>3.900,- Sk</i>
	<i>Spolu:</i>	<i>4.300,- Sk</i>
	<i>Režijný paušál 3 x 100. – Sk</i>	<i>300,- Sk</i>
	<i>Spolu:</i>	<i>4.600,- Sk</i>

Týmto žiadam v mene sťažovateľa, aby bol odporca zaviazaný uhradením trov konania, spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia a to vo výške 4.600,- Sk, s poukázaním na môj bežný účet...“

Sťažovateľ k otázke primeraného finančného zadostučinenia uviedol v podaní zo 17. marca 2003, že sa „domnieva, že by mu malo byť priznané primerané finančné zadostučinenie vo výške 150.000,- Sk, ktoré odôvodňuje takto:

Postupom odporcu – Okresného súdu Košice II bolo zasiahnuté do základných práv sťažovateľa. Takéhoto zásahu sa dopustil orgán, ktorý má svojou činnosťou presadzovať a ochraňovať zákonnosť. Odporca je orgánom, o ktorom sa sťažovateľ ako účastník konania oprávnené domnieval, že bude konať v súlade s týmto svojím poslaním. Odporca, prostredníctvom vo veci konajúcej sudkyne, napriek tomu, že je povinný riadiť sa zákonmi a Ústavou Slovenskej republiky, konal spôsobom porušujúcim tieto právne predpisy. Ak tak konal orgán, zmyslom činnosti ktorého má byť ochrana a presadzovanie zákonnosti, otriasol tým hlboko sťažovateľovou dôverou ku konaniu štátnych orgánov Slovenskej republiky ako takých.

Okrem už zmienených argumentov, v prospech sťažovateľovho nároku vyznieva aj skutočnosť, že ústavný súd sa už vo svojej rozhodovacej činnosti vysporiadal s otázkou zhotovovania zvukových obrazov z priebehu súdnych pojednávaní. Sťažovateľ sa oprávnené domnieval, že odporca, prostredníctvom svojej sudkyne, má vo svojom právnom vedomí túto informáciu a bude sa ňou riadiť. Postup odporcu však vypovedá o takej úrovni právneho vedomia, ktoré nezodpovedá úlohám a poslaniu súdu“.

II.

Sťažovateľ sa vo svojej sťažnosti domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva upraveného v čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy.

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy „Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené“.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy „Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha

povoľovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon“.

Ústavný súd už konštatoval (II. ÚS 7/00), že v rámci článku 26 ústavy existujú dve skupiny správania a činností, a to tie, ktoré vyžadujú povolenie (pričom toto tvorí podmienku ich vykonávania), a tie, ktoré možno vykonávať bez povolenia štátneho orgánu. Za predpokladu, že nastanú okolnosti, ktoré sú uvedené v čl. 26 ods. 4 ústavy (ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti), ich však možno obmedziť zákonom.

Termínom „zákon“ sa neoznačuje jeden všeobecne záväzný právny predpis so silou zákona, ale neurčitý počet všeobecne záväzných právnych predpisov tohto stupňa právnej sily. Zákonmi, ktoré upravujú právo na informácie v súvislosti s možnosťami a spôsobmi ich získavania, sú vzhľadom na daný prípad zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) a zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch a prísediacich“). V okolnostiach konkrétneho prípadu má význam aj zákon Slovenskej národnej rady č. 79/1992 Zb. o Zbore väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zbore“).

Podľa § 1 ods. 1 zákona o zbore je Zbor väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky (ďalej len „zbor“) „ozbrojeným zborom a plní úlohy súvisiace s výkonom väzby, výkonom trestu odňatia slobody, ochranou väzenských a súdnych objektov a poriadku v nich“. Zbor a jeho príslušníci sa podľa § 1 ods. 2 citovaného zákona „vo svojej činnosti riadia ústavou, ústavnými zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými predpismi; príslušníci zboru sa riadia aj rozkazmi, nariadeniami a pokynmi nadriadených“.

V zmysle § 21 ods. 1 zákona o zbore „Ochranu súdnych a iných objektov a poriadku v nich vykonávajú príslušníci zboru zaradení do justičnej stráže“. Na povinnosti

a oprávnenia príslušníkov zboru vykonávajúcich ochranu súdnych a iných objektov (justičná stráž) sa vzťahujú ustanovenia § 21a zákona o zbore.

Podľa § 21a ods. 4 cit. zákona sú príslušníci justičnej stráže vykonávajúci službu pri ochrane súdnych a iných objektov „povinní odňať osobe vstupujúcej do súdnych a iných objektov zbraň alebo vec, ktorou by mohla ohroziť život alebo zdravie iných osôb. Odňatú zbraň alebo vec sú povinní vrátiť osobe pri jej odchode z týchto objektov, ak tomu nebránia zákonné dôvody alebo povaha odňatej veci. Prevzatie zbrane alebo veci potvrdí osoba, ktorej sa odňala, svojím podpisom.“

Z písomných dôkazov (kópia „Potvrdenky o odňatí zbrane – veci do úschovy“, poradové číslo 41/01 z 23. októbra 2001) vyplynulo:

„Pri vstupe do objektu súdu bola prevzatá od osoby B. O. zbraň/vec do úschovy príslušníkom justičnej stráže.“ Ako „druh zbrane/veci“ je uvedený „diktafón Panasonic, evidenčné číslo S 32IA 08326... čas prevzatia: 8. 45 h ... čas vrátenia: 9. 12 h“, pričom prevzatie je potvrdené podpisom príslušníka justičnej stráže a vrátenie podpisom „majiteľa zbrane/veci“.

V opise „zápisnice z pojednávania zo dňa 23. 10. 2001, v právnej veci 29 C 500/97 – č. 1. 102“ sa uvádza:

„Právna zástupkyňa navrhovateľa udáva:

Pri vstupe do budovy bol môjmu klientovi justičnou strážou odobratý diktafón a to podľa justičnej stráže na Váš pokyn, pani sudkyňa. Opätovne žiadam, aby bolo môjmu klientovi umožnené použitie diktafónu.

Sudkyňa udáva:

Nie, použitie diktafónu nedovoľujem.

Na otázku sudkyne pre právnu zást. navrhovateľa, kedy mienil navrhovateľ oznámiť, že chce nahrávať pojednávanie na diktafón, právna zást. navrhovateľa udáva:

Podľa Ústavného súdu, túto skutočnosť nie je potrebné oznámiť súdu.“

Keďže zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich nevyžaduje súhlas predsedu senátu (samosudcu) na vyhotovenie zvukového záznamu... a nerobí tak ani iný právny predpis, ústavný súd vychádza z názoru, že v právomoci predsedu senátu (samosudcu) je iba to, aby v zmysle ustanovenia § 117 ods. 1 OSP urobil „vhodné opatrenia“.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd zistil, že príslušník zboru svojím postupom, ktorý viedol k odňatiu diktafónu sťažovateľovi (účastníkovi súdneho konania) pri vstupe do objektu súdu, prekročil zákonom ustanovené právomoci tým, že mu odňal vec, ktorá nemala povahu zbrane ani predmetu, ktorý by mohol ohrozovať zdravie alebo život iných osôb. Pred týmto úkonom si príslušník zboru vyžiadal predbežné stanovisko pojednávajúcej sudkyne, ktorá však nie je orgánom nadriadeným a oprávneným vydávať rozkazy a pokyny týmto orgánom.

Povinnosti a oprávnenia príslušníkov zboru, ako aj použitie donucovacích prostriedkov z ich strany je taxatívne vymedzené v príslušných ustanoveniach zákona o zbore (§ 5 - 11). Oprávnenia, ktoré zákon o zbore ustanovuje pri ochrane budov, nemožno rozšíriť ani pokynom, resp. opatrením zákonnej sudkyne, ktoré by zaväzovalo príslušníka zboru.

Rozhodovacia právomoc predsedu senátu pri vedení pojednávania je obmedzená na súdnu sieň, v ktorej vedie pojednávanie (nemôže zakazovať vnesenie diktafónu do súdnej budovy, resp. prikazovať odňatie veci pri vstupe do budovy), a časovo je vymedzená priebehom súdneho pojednávania (nemôže uplatniť oprávnenia podľa § 34 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich mimo času pojednávania, t. j. pred pojednávaním alebo po pojednávaní).

Ústavný súd uzavrel, že v dôsledku uvedeného postupom príslušníka zboru na základe pokynu okresného súdu došlo v súvislosti s verejným pojednávaním vo veci sp. zn. 29 C 500/97 nariadeným uvedeným súdom na 23. október 2001 k porušeniu základného práva sťažovateľa na slobodné vyhľadávanie a rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a

2 ústavy, keďže tento postup znemožnil sťažovateľovi ako účastníkovi konania v označenej veci prijímať informácie spôsobom, ktorý si zvolil.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „ Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľ požadoval finančné zadosťučinenie vo výške 150 000 Sk, pričom svoju žiadosť (namierenú voči postupu okresného súdu) odôvodnil nasledovne:

„...Okrem už zmienených argumentov, v prospech sťažovateľovho nároku vyznieva aj skutočnosť, že ústavný súd sa už vo svojej rozhodovacej činnosti vysporiadal s otázkou zhotovovania zvukových obrazov z priebehu súdnych pojednávaní. Sťažovateľ sa oprávnene domnieval, že odporca, prostredníctvom svojej sudkyne, má vo svojom právnom vedomí túto informáciu a bude sa ňou riadiť. Postup odporcu však vypovedá o takej úrovni právneho vedomia, ktoré nezodpovedá úlohám a poslaniu súdu.“

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej

ujmy, nie prípadná náhrada škody. Vzhľadom na spôsob a okolnosti porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy ústavný súd rozhodol, že sumu 20 000 Sk možno považovať za primerané finančné zadostučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľovi náhradu trov vo výške 4 600 Sk. Náhrada bola priznaná podľa § 1 ods. 3, § 6 a § 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb. o odmenách advokátov za poskytovanie právnej pomoci v znení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 44/1991 Zb. za dva úkony po 200 Sk a po 100 Sk režijný paušál a podľa § 1 ods. 3, § 16 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb za jeden úkon vo výške 3 900 Sk a 100 Sk režijný paušál (pričom vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok roku 2001, ktorá bola 11 963 Sk).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2003